

درس‌ها و آموزه‌های

اقتصاد کلان

دکتر سعید شیرکوند

عضو هیئت علمی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

با همکاری مهدی سبزه

شیرکوند، سعید، ۱۳۳۸، درس‌ها و آموزه‌های اقتصاد کلان، با همکاری مجید سبزه، تهران، کویر، ۱۳۹۵.

ISBN: 978-964-214-131-9

۲۱۶ ص. فیا. کتابنامه. واژه‌نامه

اقتصاد کلان -- آزمون‌ها و تمرین‌ها.

Macroeconomics-Examinations, questions, etc.

۳۳۹

HB۱۷۲/۵/۹۳ ش ۴

شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۵۱۹۷۳

www.ketab.ir

درس‌ها و آموزه‌های اقتصاد کنی

دکتر سعید شیرکوند

• طراح جلد: سعید زاشکانی • امور فنی و صفحه‌آرایی: انتشارات کبیر، نسرين قدرتی

• چاپ و صحافی: سپیدان تهران • شمارگان: ۷۰۰

شابک: ISBN: 978-964-214-131-9 • چاپ اول: ۱۳۹۵

Email: kavirbook@gmail.com • قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

• نشانی: تهران، کریم‌خان زند، ابتدای قائم‌مقام فراهانی، کوی یکم، شماره ۲۰، ساختمان کویر

• کد پستی: ۱۵۸۵۹۱۴۹۱۳ • تلفن: ۸۸۳۰۱۹۹۲ - ۹ و ۸۸۳۴۲۶۹۸ • نمابر: ۸۸۳۴۲۶۹۷

• تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزئاً،

به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی)

بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است

فهرست

پیشگفتار

۱۱

فصل اول: کلیات علم اقتصاد

۱۵

مقدمه

۱۵

۱۶ (۱) مفهوم علم اقتصاد

۱۸ (۲) سوالات اساسی اقتصاد

۱۹ (۳) اقتصاد خرد و اقتصاد کلان

۲۰ (۴) مکتب، علم و ایدئولوژی

۲۲ (۵) اقتصاد دستوری و اقتصاد اثباتی

۲۳ (۶) نظام‌های اقتصادی

۲۷ (۷) کالاها و خدمات در اقتصاد کلان

۲۹ (۸) تحلیل‌های ایستا و پویای اقتصادی

۲۹ (۹) متغیرها در اقتصاد کلان

۳۲ پرسش‌های مفهومی فصل اول

۳۳ سوالات چهارگزینه‌ای فصل اول

فصل دوم: چرخه فعالیت‌های اقتصادی

۳۷

مقدمه

۳۷

۳۷ (۱) عوامل و بخش‌های اقتصادی

۳۹ (۲) چرخه فعالیت‌های اقتصادی

۴۶ (۳) نشست و تزریق

۴۹		۴) عرضه و تقاضای کل
۵۰		۵) تعادل در اقتصاد
۵۴		پرسش‌های مفهومی فصل دوم
۵۵		سوالات چهارگزینه‌ای فصل دوم
۵۹		فصل سوم: حساب‌های ملی
۵۹		مقدمه
۵۹		۱) اهمیت حساب‌های ملی
۶۰		۲) - سابداری ملی و دلایل بررسی آن
۶۱		۳) مفهوم ارزش افزوده
۶۲		۴) شاخص‌های فعالیت‌های اقتصادی
۶۶		۵) روش‌های محاسبه G.N.P
۶۹		۶) اتحاد بین روش‌های محاسبه تولید ملی
۷۰		۷) نکات مهم در محاسبه D.N.P
۷۱		۸) شاخص‌های واقعی و نام‌های اصلی
۷۲		پرسش‌های مفهومی فصل سوم
۷۵		سوالات چهارگزینه‌ای فصل سوم
۷۹		فصل چهارم: شاخص‌های ارزیابی سلامت اقتصاد
۷۹		مقدمه
۸۰		۱) ثبات قیمت‌ها
۸۷		۲) اشتغال کامل
۸۹		۳) توزیع عادلانه درآمدها
۹۶		۴) رشد مداوم برای رسیدن به توسعه
۹۸		۵) سلامت اقتصادی کشور
۱۰۰		پرسش‌های مفهومی فصل چهارم
۱۰۱		سوالات چهارگزینه‌ای فصل چهارم
۱۰۷		فصل پنجم: الگوی تعادلی دویبخشی و نظریات مصرف و سرمایه‌گذاری
۱۰۷		مقدمه

۱۰۷	(۱) تابع مصرف کینزی
۱۰۹	(۲) تابع پس‌انداز کینزی
۱۱۲	(۳) تابع سرمایه‌گذاری
۱۱۳	(۴) درآمد ملی تعادلی در مدل دویبخشی
۱۲۰	(۵) سرمایه‌گذاری
۱۲۷	(۶) نظریات جدید مصرف
۱۳۲	پرسش‌های مفهومی فصل پنجم
۱۳۳	سوالات چهارگزینه‌ای فصل پنجم
۱۴۱	فصل ششم: درآمد ملی تعادلی در مدل‌های سه‌بخشی و چهاربخشی
۱۴۱	مقدمه
۱۴۱	(۱) وظایف دولت در اقتصاد
۱۴۵	(۲) تراز بودجه دولت
۱۵۱	(۳) درآمد ملی تعادلی در مدل سه‌بخشی
۱۵۵	(۴) سیاست‌های مالی
۱۵۷	(۵) شکاف رکودی و تورمی
۱۵۸	(۶) درآمد ملی تعادلی در مدل چهاربخشی
۱۶۳	(۷) انواع نظام‌های ارزی
۱۶۶	(۸) نظام گمرکی کشور
۱۶۸	(۹) حساب تراز پرداخت‌ها
۱۶۹	(۱۰) جهانی‌شدن
۱۷۱	پرسش‌های مفهومی فصل ششم
۱۷۲	سوالات چهارگزینه‌ای فصل ششم
۱۷۹	فصل هفتم: پول و سیاست‌های پولی
۱۷۹	مقدمه
۱۷۹	(۱) پول
۱۸۳	(۲) تقاضای پول
۱۸۸	(۳) عرضه پول
۱۹۱	(۴) تعادل در بازار پول

۱۹۲		(۵) سیاست‌های پولی
۱۹۳		(۶) مختصری از مباحث بانکداری در ایران
۱۹۶		(۷) بانک مرکزی
۱۹۹		پرسش‌های مفهومی فصل هفتم
۲۰۰		سوالات چهار گزینه‌ای فصل هفتم
۲۰۹		واژه‌نامه انگلیسی - فارسی
۲۱۵		منابع

www.ketab.ir

پیشگفتار

درس اقتصاد کلان در بسیاری از رشته‌های علوم انسانی مرتبط با رشته‌های مدیریت و اقتصاد به‌عنوان یکی از دروس اصلی در نظر گرفته شده است و بر همین اساس در اکثر دانشگاه‌ها به فراخور سلیق و رویکردهای اساتید تدریس می‌گردد. تنوع و گستردگی مباحث در تدریس این درس از آنجنان دامنه فراخی برخوردار است که در این کتاب سعی شده است که در این کتاب به مباحث مطرح شده با یکدیگر بسیار متفاوت است.

اگر براساس چارچوب رسمی تعیین شده که در بسیاری از دانشگاه‌ها مورد توجه قرار می‌گیرد مطالب و محتوای درسی مربوط به اقتصاد کلان پذیرفته شود، است محدود زیادی محدودتر شده و مشترکات بیشتری خواهد داشت. هرچند ارائه مطالب در این درس هم‌راهِ مباحث پیرامونی و واقعیت‌های جامعه همراه بوده است.

تدریس درس اقتصاد کلان در دانشکده مدیریت دانشگاه تهران در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد در طی بیش از دو دهه و تأمل در انتظارات دانشجویان موجب گردید مطالب مورد نظر و متناسب با این درس را به‌صورت مدون در اختیار دانشجویان قرار دهم.

تأکید و اصرار همیشگی دانشجویان و برخی از همکاران مبنی بر ضرورت تدوین کتابی متناسب با سطح انتظارات دانشجویان رشته مدیریت جهت تدریس درس اقتصاد کلان در گرایش‌های مختلف رشته مدیریت همراه با تحلیل‌هایی در خصوص واقعیت‌های حاکم بر اقتصاد کشور موجب شد که در نهایت تسلیم این خواسته شده و این کتاب را تقدیم آنان نمایم.

در این کتاب سعی فراوان شده است که کلیه مباحث مورد اشتراک اساتید و همچنین ضروری برای دانشجویان علاقمند به مباحث پیرامونی اقتصاد کشور نیز مورد توجه قرار گیرد. در نتیجه این تلاش، کتاب تهیه شده دربرگیرنده بسیاری از مباحث مرتبط به اقتصاد کلان نیز می‌باشد که دانستن آن برای دانشجویان به نظر اینجانب لازم است.

مطالب ارائه شده در این کتاب در هفت فصل تنظیم شده است که در فصل اول به ارائه مباحث اولیه پیرامون مبانی و کلیات علم اقتصاد پرداخته شده است. فصل دوم به مطالب مربوط به چرخه فعالیت‌های اقتصادی در مدل‌های گوناگون اختصاص داده شده و کوشش شده است به صورت مختصر به نحوه شکل‌گیری این چرخه پرداخته شود. فصل سوم دربرگیرنده مباحث مربوط به حساب‌های مالی است که علاوه بر معرفی و تعریف حساب‌های ملی به ابعاد و اجزاء مختلف آن هم بین نهاد محاسبه و عوامل موثر بر کاربردی شدن حساب‌های ملی نیز می‌پردازد. در فصل چهارم با یک نگاه کاربردی و با بهره‌گیری از مطالب بیان‌شده در فصول قبل، به تعریف، محاسبه و کاربرد شاخص‌هایی پرداخته شده است که تعیین‌کننده میزان سلامت اقتصادی یک کشور می‌باشد. این شاخص‌ها که با تکیه بر آموزه‌های آماری مورد محاسبه قرار می‌گیرند جهت ارزیابی و قضاوت پیرامون اقتصاد کشورها مورد توجه می‌باشد.

بررسی دیدگاه‌های کینز که همواره در بحث اقتصاد کلان مورد گفتگو قرار می‌گیرد و بر اساس آن مدل‌های گوناگون اقتصادی طراحی و مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد در دو فصل پنجم و ششم مطرح و مورد بحث قرار گرفته است. در این دو فصل همانند بسیاری از کتاب‌های اقتصاد کلان مدل‌های دویبخشی، سه‌بخشی و چهاربخشی مطرح شده و ضمن ارائه نحو دستیابی به تعادل در این مدل‌ها سعی شده است متغیرهای اصلی مورد استفاده در این مدل‌ها نیز به صورت جداگانه و کامل مورد بحث قرار گیرد.

بحث و بررسی در مورد مقوله‌ها و متغیرهای مهمی مثل سرمایه‌گذاری، مصرف، پس‌انداز، درآمد دولت، مخارج دولت، تراز تجاری کشور، نظام‌های گمرکی و نظام‌های ارزی از مباحثی هستند که به فراخور تجزیه و تحلیل مدل‌های سه بخشی و چهاربخشی مورد توجه قرار گرفته و در خصوص آنها به صورت نسبتاً کامل مباحث ارائه شده است.

در نهایت در فصل هفتم کلید واژه‌هایی چون پول، سیاست‌های پولی، نظام بانکی و بانک مرکزی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند و نشان داده شده است که در حوزه اقتصاد کلان تجزیه و تحلیل و بررسی این مقوله‌ها چگونه مورد بحث و استفاده قرار می‌گیرند.

حداکثر تلاش نگارنده متوجه این نکته بوده است که کتاب از یک سو از جامعیت لازم برخوردار بوده و از سوی دیگر ساده‌نویسی و بیان مطالب بصورت موجز و خلاصه مورد توجه

قرار گیرد. تا مطالب کتاب علاوه بر دانشجویان جهت استفاده علاقمندان غیر دانشگاهی نیز مناسب باشد.

بیان این نکته ضروری است که در تهیه و تنظیم این مطالب بسیاری از دانشجویان همکاری داشته اند اما بدلیل همکاری بسیار زیاد جناب آقای مجید سبزه از دانشجویان دوره کارشناسی دانشکده مدیریت نام ایشان را به عنوان همکار در تدوین کتاب ذکر کرده‌ام تا علاوه بر قدردانی از زحمات ایشان به این نکته نیز تاکید نمایم که کلیه خطاها و ایرادات احتمالی در کتاب متوجه اینجانب و مسئولیت آن به عهده نگارنده می‌باشد.

در پایان لازم است از کلیه دوستان و همکاران خصوصاً دانشجویان که به هر نحوی در تهیه و تنظیم این کتاب همکاری داشته‌اند تشکر نموده و از مدیریت محترم انتشارات کویر جناب آقای محمدجواد مظفر سرشار خانم تسرین قدرتی مدیر تولید انتشارات که زحمت فراوانی در این مجموعه داشته‌اند قدردانی نمایم.

«سعید شیرکوند»